

Liemers Perspectief in Zorg en Techniek

Mensen met een migratieachtergrond duurzaam aan de slag

**Hoofdaanvrager:
De Liemerse ambassade**

**Projectpartners:
Liemerije
Hulp in Gelderland
E-Care
Kinkelder BV
Rijn-IJssel
En nu Nederlands
RSD de Liemers**

Datum: 16 januari 2020

Arbeidsmarktdiscrepancie in de Liemers

Het UWV meldt in haar regiorapportage van oktober 2019¹ dat er sprake is van kwantitatieve en kwalitatieve mismatches op de arbeidsmarkt van Midden-Gelderland. Ook in de Liemers dat deel uitmaakt van Midden-Gelderland lopen we er tegen aan dat de competenties, vaardigheden en kwalificaties niet aansluiten bij de vraag van de markt waardoor veel mensen langs de kant blijven staan. De RSD de Liemers heeft momenteel 2096 klanten (peildatum 1 november 2019). Van deze klanten hebben 836 personen een overbrugbare afstand tot werk, 1078 personen hebben (vooralsnog) een onoverbrugbare afstand tot werk en 122 personen zijn niet-uitkeringsgerechtigd (+60 overig). Zelfs de werkzoekenden met een overbrugbare afstand blijken in de praktijk maar geschikt voor een beperkt aantal vacatures. De urgentie om mismatches tussen vraag en aanbod te verkleinen is groot: werkgevers zitten te springen om personeel en er zijn zoals gezegd nog genoeg mensen die moeilijk aan het werk komen.

Rol RSD de Liemers

Deze arbeidsmarktdiscrepancie speelt dus bij het grootste gedeelte van de mensen die onder de Participatiewet vallen. De RSD de Liemers speelt een belangrijke rol bij het verminderen van de genoemde arbeidsmarktdiscrepancie. De RSD de Liemers voert voor de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar de Participatiewet uit. Naast het rechtmatig verstrekken van bijstandsuitkeringen, heeft de RSD de wettelijke taak om mensen met een bijstandsuitkering en niet-uitkeringsgerechtigden te re-integreren naar werk. De genoemde Liemerse gemeenten aan de RSD de Liemers de opdracht gegeven om binnen dit wettelijke kader zoveel mogelijk mensen werkfit te maken, waar mogelijk naar een opleiding toe te leiden en samen met het Werkgeversservicepunt (WSP) Midden-Gelderland te bemiddelen naar betaald werk.

De RSD baseert zich hierbij op 3 kernwaarden: Perspectief, Maatwerk en Vakmanschap. Deze kernwaarden gelden als het DNA van de RSD. Omdat de RSD verschillende klantgroepen met verschillende problematieken bedient, werkt de RSD samen met een groot netwerk van externe partners. Het netwerk is divers en bestaat uit werkgevers(organisaties), zorg- en welzijnsinstellingen, re-integratieorganisaties, onderwijsinstellingen en andere afdelingen van de gemeenten.

De RSD heeft haar bestand in treden ingedeeld. De treden geven een indicatie van de afstand tot de arbeidsmarkt. De trede-indeling is gebaseerd op de voorspellers van werkhervatting, hoe hoger de trede, hoe kleiner de afstand tot de arbeidsmarkt.

Hardnekkige discrepantie bij groepen met een migratieachtergrond zonder vooropleiding

Het aantal klanten van de RSD met een migratieachtergrond bedraagt op dit moment 664. Dit is bijna 1/3 van het klantenbestand van de RSD. In de Liemers hebben 210 personen van deze groep een voorlopige of voorwaardelijke vergunning tot verblijf (statushouders). De hierboven genoemde dienstverlening van de RSD richt zich ook op mensen met een migratieachtergrond. We constateren echter in de praktijk dat deze dienstverlening niet voldoende is om bepaalde groepen met een migratieachtergrond aan het werk te krijgen. In deze 2 groepen willen we in dit project gericht extra investeren om ze toch succesvol naar betaald werk toe te kunnen leiden.

¹ Rapportage Regio in Beeld Midden-Gelderland van oktober 2019

De eerste groep bestaat uit mannen die in het land van herkomst na de basisschool direct zijn gaan werken. Vaak hebben ze zonder specifieke beroepsopleiding in de bouw of in de landbouw gewerkt. In de landbouw gaat het in de landen van herkomst vaak om graan- en maisverwerking. Werken met dieren komt veel minder voor. Het gaat dus om mannen die goed met hun handen kunnen werken. Het merendeel komt uit de leeftijdsgroep van begin 30 tot eind 40. Bij de RSD gaat het om een groep van 131 personen.

Deze mannen willen graag aan de slag, willen het liefst iets met hun handen gaan doen, vaak ook in de techniek. Knelpunten zijn echter dat ze geen enkele beroepsopleiding gevolgd hebben en dat de beheersing van het Nederlands, ondanks de inburgering, meestal nog veel te beperkt is. Deze mannen hebben behoefte aan een basisopleiding in de techniek. Op MBO-1 niveau ontbreekt echter een praktische opleiding in de techniek. Bovendien beheerst het merendeel van deze mannen het Nederlands onvoldoende om met een MBO-opleiding te mogen starten.

De tweede groep bestaat uit vrouwen met een migratieachtergrond zonder werkervaring. Van de 660 klanten met een migratieachtergrond van de RSD zijn er 382 vrouw. Een groot deel van deze vrouwen heeft geen werkervaring. In de landen van herkomst is er dikwijls nog een klassiek rolpatroon waarbij de man voor het inkomen zorgt en de vrouw het huishouden regelt. Maar weinig vrouwen hebben hierdoor de gelegenheid gehad om een opleiding te volgen. Door het gebrek aan opleiding en werkervaring is het arbeidsmarktperspectief voor deze vrouwen op de Nederlandse arbeidsmarkt zonder gerichte ondersteuning slecht.

In de uitvoeringspraktijk stellen we vast dat de mensen uit beide groepen er nauwelijks in slagen om zelf werk te vinden en dat het al helemaal niet lukt om duurzaam aan de slag te komen. Met een gerichte aanpak voor deze groep willen we dit in de Liemers doorbreken.

Een gerichte aanpak voor deze groep

Het overheidsbeleid in Nederland en dus ook het beleid binnen het Sociaal Domein is gebaseerd op het uitgangspunt dat mensen voor het grootste gedeelte zelfredzaam zijn. De Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) schrijft hierover² dat de overheid van burgers steeds vaker verwacht dat ze zelfredzaam zijn op het gebied van gezondheid, persoonlijke financiën en de arbeidsmarkt.

De WRR: “Lang niet alle burgers zijn hier echter onder alle omstandigheden toe in staat. Er bestaat een behoorlijk verschil tussen wat van burgers wordt verwacht en wat zij daadwerkelijk aankunnen. De groep voor wie de eisen soms te hoog gegrepen zijn, is niet beperkt tot een kleine groep ‘kwetsbaren’ zoals mensen met een laag IQ. Ook mensen met een goede opleiding en een goede maatschappelijke positie kunnen in situaties verzeild raken waarin hun redzaamheid ontoereikend is, zeker op momenten dat het leven tegenzit. Dat is niet omdat hun intelligentie of kennis tekortschiet, maar omdat er een beroep wordt gedaan op allerlei andere mentale vermogens, zoals het vermogen om in actie te komen, om het hoofd voldoende koel te houden, en om vast te houden aan goede voornemens.”

Naast denkvermogen is 'doenvermogen' minstens zo belangrijk om aan de hoge eisen van de participatiesamenleving te kunnen voldoen. Hier worden niet-cognitieve vermogens mee bedoeld,

² Uit het rapport “Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid” van 24 april 2017

zoals een doel stellen en een plan maken, in actie komen, volhouden en om kunnen gaan met verleidingen en tegenslag.

In dit project gaan we daarom extra investeren in het doenvermogen van de 2 genoemde groepen (mensen met een migratieachtergrond zonder een (passende) beroepsopleiding). Deze mensen hebben in het land van herkomst behalve de basisschool vaak/meestal geen vervolgopleiding gevolgd.

Bij het versterken van het doenvermogen, gaat het om verandering van gedrag. Hierbij gaan we ervan uit dat kennis alleen niet voldoende om gedrag daadwerkelijk te veranderen. Mensen handelen op een bepaalde manier, omdat ze sterk geneigd zijn om gedragspatronen die ze al kennen te volgen. Wil je echt een gedragsverandering tot stand brengen dan is het belangrijk om het gewenste gedrag te formuleren en structureel te gaan oefenen. De programma's zijn zo ingericht dat de deelnemers hun dagelijkse routine zo gaan aanpassen dat werk er prima inpast.

Dit kan echter slechts effectief zijn als we aansluiten bij de belevingswereld van de deelnemers. De waarden en normen die mensen hebben meegekregen, kunnen erg verschillen van de Nederlandse waarden en normen. Zowel het versterken van het doenvermogen als het aansluiten bij de belevingswereld vormen daarom de uitgangspunten van onze aanpak.

Wat gaan we doen?

Vrouwen met een migratieachtergrond zonder werkervaring en beroepsopleiding geven in gesprekken aan zeker affiniteit te hebben met de zorg en daar ook meer van te willen weten. Mannen met een migratieachtergrond zonder beroepsopleiding zeggen hetzelfde maar dan over de techniek. Omdat dit twee kansrijke sectoren zijn waar een grote vraag is naar personeel, richten we ons in dit project op deze sectoren.

Er bestaan al diverse arbeidsmarkttrajecten richting de zorg en richting de techniek. In de dagelijkse uitvoeringspraktijk zien we echter nauwelijks deelnemers uit de genoemde groepen aan deze trajecten deelnemen. Mensen uit deze groepen komen maar zelden door de selectie. Vaak omdat hun beheersing van het Nederlands nog onvoldoende is of omdat ze door interculturele misverstanden onvoldoende voor het voetlicht kunnen brengen wat hun (in potentie aanwezige) kwaliteiten zijn en dat ze echt gemotiveerd zijn.

Juist om deze cruciale eerste stap te kunnen maken, willen we nu een intensief voorschakeltraject aanbieden. We gaan een groepsprogramma aanbieden dat zich met name richt op de zorg en een groepsprogramma dat zich met name richt op de techniek. Door het intensieve karakter, het programma is dagelijks, beogen we actief bezig zijn met de eigen ontwikkeling en uiteindelijk werk een plek te geven in de dagelijkse routine. Ook ligt de nadruk dingen zelf ervaren en dingen zelf doen. Van deelnemers wordt bijvoorbeeld meteen aan het begin van het programma al gevraagd om zelf een snuffelstage te regelen. Uiteraard wordt wel ondersteuning geboden als dit nodig is.

De programma's hebben meerdere doelen:

- Zicht krijgen op alle werk- en opleidingsmogelijkheden in de Liemers (met name in de zorg en de techniek)
- Het sociale en culturele leven in De Liemers beter leren kennen

- Spreekvaardigheid in het Nederlands verbeteren
- Het eigen netwerk versterken
- Mensen duurzaam in beweging krijgen

De programma's zijn dagelijks van 9.00 tot 12.00 uur, duren 12 weken en zijn heel gevarieerd. Deelnemers krijgen les over werken in Nederland, oefenen Nederlandse spreekvaardigheid in de praktijk, leren vaktaal en leggen bedrijfsbezoeken af bij Liemerse zorginstellingen en Liemerse technische bedrijven. Deelnemers gaan ook actief op pad in de Liemers en bezoeken interessante Liemerse organisaties (welzijnsinstellingen, culturele instellingen, schutterijen, sportverenigingen) en gaan naar Liemerse toeristische plekken. De Liemerse gemeenten en de RSD geven voorlichting over alle voorzieningen die er zijn.

Een groot deel van het programma vindt plaats op een locatie in Zevenaar (Volksuniversiteit Zevenaar, in Hal 12 of het centrum van Zevenaar). In de weken 9, 10 en 11 lopen deelnemers 3 weken snuffelstage bij een Liemerse werkgever of Liemerse organisatie. De twaalfde week is een terugkomweek om alle opgedane ervaring te bespreken en voor elke deelnemer afspraken te maken over het vervolg. De ambitie is dat mensen echt in beweging komen, doorstromen naar een vervolgproject, een kwalificerende opleiding en waar mogelijk (duurzaam) betaald aan het werk komen.

In beide programma's wordt uitgebreid aandacht besteed aan interculturele communicatie. In de zorggroep wordt ingezoomd op de interculturele aspecten van de zorg. Zo zijn termen als mantelzorg en professionele zorg veelal compleet onbekend en vaak moeilijk te begrijpen voor mensen met een migratieachtergrond. In de cultuur in de landen van herkomst is het vaak volkomen vanzelfsprekend dat je voor je naasten zorgt.

Mensen komen in veel gevallen uit culturen waar de gangbare opvatting is dat het de taak is van de kinderen van de zorgbehoevende ouderen om voor hen te zorgen. Om effectief in de Nederlandse zorg te kunnen werken, is het nodig dat een vertaalslag wordt gemaakt van de eigen cultuur naar de in Nederland gangbare opvattingen. Ook wordt ingegaan op hoe de zorg in Nederland in elkaar zit en welke werkmogelijkheden zijn er in de zorg.

Onderdeel van het programma van de techniegroep is het halen van een VCA-certificaat. Het hebben van zo'n certificaat is vaak een voorwaarde om in de techniek of de bouw aan de slag te gaan. Taal blijkt vaak een belemmering om dit certificaat te halen. Samen met de taalschool En nu Nederlands bieden we daarom een aangepast programma speciaal gericht op mensen die het Nederlands nog niet helemaal beheersen.

Na afloop van de 12 weken worden mensen bemiddeld naar vrijwilligerswerk, een werkervaringsplek, een arbeidsmarktproject, een kwalificerende opleiding of naar betaald werk. We worden hierbij ondersteund door Liemerse ondernemers met een groot netwerk in de Liemers. We blijven de deelnemers begeleiden.

Duur project en aantallen deelnemers

Over een periode van 2 jaar willen we 60 mannen en 60 vrouwen aan het project laten deelnemen. In totaal gaat het dus om 120 deelnemers. Dit zijn 4 deelnemersgroepen van elk 15 deelnemers richting zorg en 4 deelnemersgroepen van elk 15 deelnemers richting techniek.

Begroting

Zie bijlage.